

Милија Станишић

**ДОПУНЕ И ИСПРАВКЕ МОЈИХ КЊИГА О РУКОВОДЕЋИМ
КАДРОВИМА У НОР-у 1941-1945.**

Последњих година објавио сам двије књиге о кадровима Црне Горе у НОР-у Југославије /1941-1945/:

- Милија Станишић, *Кадрови револуције - Црногорци на руководећим дужностима у НОР-у народа Југославије*, Титоград 1984 /Издавачи: Историјски институт СР Црне Горе, НИО "ПОБЈЕДА", Марксистички центар ЦК Савеза комуниста ЦГ/;

- Милија Станишић, *Руководећи кадрови НОБ-е у Црној Гори 1941-1945*, Подгорица 1995 /Издавачи: Историјски институт Црне Горе, Војноисторијски институт Војске Југославије/.

У обје ове књиге су обрађене ратне дужности и биографије близу двије хиљаде руководиоца. Писац је у Предговору и једне и друге књиге написао: "У вишегодишњем истраживачком раду упорно сам настојао да у овом дјелу објавим податке о свима који треба да се нађу на његовим страницама, на основу критеријума које сам одредио. Но, и поред тога, сасвим је извјесно да сам понекога изоставио јер нијесам допро до података о њему". Свјестан ове чињенице, наставио сам истраживање са циљем да се употпуне подаци о кадровској компоненти Црне Горе у НОР-у.

Интелектуална и морална је обавеза писца ове двије књиге да стручну и ширу читалачку јавност упозна са резултатима свог накнадног истраживања. Стога сам и одлучио да их објавим у *Историјским записима*.

Кадрови револуције - Црногорци на руководећим дужностима у НОР-у народа Југославије

Накнадним истраживањем утврдио сам да су и ови руководиоци требало да буду уврштени у књигу:

АБРАМОВИЋ Василијева СТАНА, домаћица

Омладински руководиоца артиљеријске бригаде 41. македонске дивизије у 1945. години.

Рођена је у с. Велестово, Цетиње, 1924. године у сељачкој породици. Члан је СКОЈ-а од 1941, а КПЈ од августа 1942. Сврстала се у НОП 1941. као борац Ловћенског НОП одреда. На дан формирања 4. пролетерске црногорске бригаде борац је у њеном строју заједно са старијом сестром. Потом је руководиоца СКОЈ-а у артиљеријском дивизиону 2. корпуса па помоћник комесара чете у 10. црногорској НОУ бригади.

БОГОЈЕВИЋ Николин МИЛУТИН, земљорадник

Помоћник комесара дивизиона обалске артиљерије Морнарице НОВЈ од краја 1944. до краја рата.

У средње имућној сељачкој породици рођен је 20. јула 1921. у с. Станисељици, Подгорица. Учесник је Тринаестојулског устанка. Члан је СКОЈ-а од јула 1941, а КПЈ од марта 1942. Крајем марта пао је у руке непријатеља. Интерниран је у логор Бар па у Италију. После њене капитулације ступа у 1. прекоморску бригаду а потом је борац 1. пролетерске бригаде. Као рањеник пребачен је у Италију. По излечењу помоћник је комесара батерије хаубица на Хвару.

БОШКОВИЋ Јефтов ВЕЛИМИР, радник

Командант ауто-батаљона 2. ударног корпуса од августа 1944.

Рођен је у Колашину 1. априла 1914. у трговачкој породици. Завршио је у Београду Занатлијску школу и оквалификовао се за механичара. Због револуционарне дјелатности уочи априлског рата упућен је у војни концентрациони логор у Смедеревској Паланци. Члан је КПЈ од 1941. године.

Активни је учесник Тринаестојулског устанка а потом борац партизанских и ударних батаљона Комског НОП одреда. На дан формирања 4. пролетерске црногорске бригаде борац је у њеном строју а потом је командир вода. Приликом напада 2. пролетерске дивизије на Купрес крајем децембра 1942. био је као добровољац возач усташке танкете која је предходно заплијењена у Ливну.

ВЛАХОВИЋ Јакшина ЈУЛИЈА, домаћица

Помоћник комесара батаљона за везу 2. армије крајем рата.

У сељачкој породици рођена је 10. јануара 1922. у Ровцима, Колашин. Завршила је основну школу. У НОП се сврстала 1941. године и била је борац у јединицама Бјелопољског одреда. У строју је 4. пролетерске црногорске бригаде на дан формирања а потом је замјеник комесара бригадне болнице. У јесен 1943. одређена је за теренског политичког радника и била је члан Главног одбора АФЖ за Црну Гору и Боку. Средином 1944. упућена је на лијечење у Италију а потом је комесар чете у Пратећем батаљону 2. корпуса. Члан је СКОЈ-а од 1941, а КПЈ од 1942. године.

ВУКИЋЕВИЋ Јованов МИЛУТИН, земљорадник

Командант батаљона у 23. српској бригади 45. дивизије крајем рата.

Рођен је у сељачкој породици 20. децембра 1920. у Љуботињу, Цетиње. Члан је СКОЈ-а од 1940, а КПЈ од 1942. У НОП се сврстао 1941. године. Учесник је Тринаестојулског устанка и Пљеваљске битке а потом је борац у 1. пролетерској бригади. Од дана формирања 4. пролетерске црногорске бригаде у њој је борац, десетар и водник. Средином 1944. командир је чете у 8. црногорској бригади па на лијечење у Италији. Крајем године је командир чете у 23. српској бригади.

ВУКЧЕВИЋ Ђуров БРАНКО, средњошколац

Политички комесар батаљона за везу 2. пролетерске дивизије крајем рата.

У сељачкој породици рођен је 9. новембра 1923. у Љешанској Нахији, Подгорица. Учио је Трговачку академију у Подгорици и у њој се сврстао у револуционарни омладински покрет. Учесник је Тринаестојулског устанка а потом борац Зетског НОП одреда и комесар чете. У прољеће 1942. пао је

у руке непријатеља и дуже вријеме био је у затворима Подгорице и Цетиња. У јесен 1943. борац је у Зетском одреду па комесар чете. Средином 1944. комесар је чете у 2. пролетерској бригади па шеф пропагандног одсијека бригаде. Члан је КПЈ од 1941. године.

ВУКЧЕВИЋ Лабудов **ВЕСЕЛИН**, ђак

Политички комесар ескадрона 1. коњичке бригаде октобар - новембар 1944.

Рођен је 17. јуна 1917. у с. Ботун, Подгорица, у имућној сељачкој породици. Гимназију учио у Подгорици. У младићко доба ступа у револуционарни покрет. Члан је СКОЈ-а од 1938. а КПЈ од 1940. године. Један је од организатора устанка у своме селу. Учесник је Пљеваљске битке. У прољеће 1942. на илегалном је раду у непријатељској позадини. Био је члан општинског комитета КПЈ. У 8. црногорској бригади био је комесар чете. Погинуо је новембра 1944. у борби 1. коњичке бригаде крај Руме.

ЂУРАНОВИЋ Талова **ЗОРКА**, домаћица

Референт санитета 4. војвођанске бригаде од октобра 1944.

У сиромашној сељачкој породици рођена је 1922. године у с. Подглавица, Даниловград. Сврстала се у НОП 1941. године и примљена је у СКОЈ. Била је борац у одреду "Бијели Павле" и у Зетском одреду. У прољеће 1942. остала је код своје куће и организовано је дјеловала за покрет. Маја 1943. ступа у 4. црногорску пролетерску бригаду, учествује у бици на Сутјесци а потом је упућена у Централну болницу у источној Босни. По изљечењу је референт санитета батаљона у 2. војвођанској бригади. Члан је КПЈ од 1944. године.

ЖИВКОВИЋ Петров **РАДОМИР**, земљорадник

Политички комесар аеродромског батаљона 9. обласне ваздухопловне команде крајем рата.

Рођен је 5. октобра 1920. у Пиви, Шавник, у сељачкој породици. Сврстао се у НОП 1941. и био борац у јединицама Дурмиторског НОП одреда. Средином 1942. остао је код своје куће и помагао је ослободилачки покрет. Од априла 1943. је борац-пушкомитраљезац у 4. пролетерској црногорској бригади, па у Дурмиторском одреду водник. У 9. црногорској

бригади био је руководиолац СКОЈ-а у батаљону и помоћник комесара чете. Члан је КПЈ од 1943. године.

ЗЕЧЕВИЋ Јосифов АЛЕКСАНДАР, средњошколац

Помоћник комесара 2. батаљона Поморске команде јужног Јадрана крајем рата.

Рођен је 18. децембра 1924. у с. Веница, Беране. У Беранској гимназији завршио је пет разреда и ступио је у револуционарни омладински покрет. Учесник је Тринаестојулског устанка а потом борац у Комском НОП одреду. У 1942. години више мјесеци је био у четничком затвору. Октобра 1943. ступио је у 4. пролетерску црногорску бригаду и као рањеник упућен је средином 1944. у Италију. По излечењу распоређен је крајем године у Ратну морнарицу и био је помоћник комесара Лучке капетаније. Члан је КПЈ од марта 1944.

КНЕЖЕВИЋ Стеванов СИМОН, жандарм

Помоћник комесара инжењеријског батаљона 25. српске дивизије крајем рата.

У сиромашној сељачкој породици рођен је 31. јула 1912. у с. Станисељићи, Подгорица. Завршио је основну школу и одслужио војни рок. Од октобра 1941. борац је Ловћенског НОП одреда па комесар чете. У пролеће 1942. пао је у руке непријатеља и интерниран је у Италију. Септембра 1943. ступа у 1. прекоморску бригаду и у њој је комесар чете. Почетком 1944. ступа у 1. пролетерску бригаду и у њој је десетар. Као рањеник упућен је на лијечење у Италију а потом је замјеник командира и командир чете у Пратећем батаљону 2. корпуса. Члан је КПЈ од 1941. године.

КОМНЕНИЋ Тодорова ЈЕЛИСАВКА, средњошколац

Политички комесар болнице 2. ударног корпуса у Беранама март - октобар 1944.

Рођена је 8. фебруара 1923. у с. Пилатовци, Никшић, у породици свештеника и племенског капетана. Завршила је петогодишњу Женску стручну школу на Цетињу и у њој је примљена у СКОЈ. У устанку је од првог дана заједно са три брата, сва три интелектуалца. Дјеловала је међу омладином и женама. Као борац 6. ударног батаљона Никшићког одреда 1.

јуна 1942. тешко је рањена и четници су је заробили. Десет мјесеци је провела у четничким и окупаторским затворима и логорима. Септембра 1943. ступа у 5. пролетерску црногорску бригаду. У октобру и новембру 1944. је на партијском курсу 3. дивизије. Крајем рата ради у органима ЦАСНО-а. Члан је КПЈ од 1943. године.

МАКСИМОВИЋ Раков ДРАГИША, студент

Члан Пропагандног одјељења Врховног штаба јануар - март 1945.

У имућној сељачкој породици рођен је 24. децембра 1917. у с. Горње Поље, Никшић. У Никшићкој гимназији сврстао се у револуционарни покрет. Студирао је права у Београду и био је активиста у напредном студентском покрету. Један је од организатора устанка у свом завичају, а потом комесар чете. Октобра 1941. заробљен је од окупатора и осуђен на 20 година робије. Тамновао је у сјеверној Италији одакле се априла 1944. пробио до партизанске територије у Хрватској. Био је на раду у органима ЗАВНО Хрватске а потом у органима Националног комитета ослобођења Југославије. Крајем рата је шеф Техничког одсијека Политичког одјељења Министарства народне одбране. Члан КПЈ од 1941.

МЕДИГОВИЋ Ников ВОЈИСЛАВ, студент

Начелник Персоналног одсјека штаба 2. пролетерске дивизије од јануара 1945.

Рођен је 25. априла 1920. у Паштровићима, Бар. Студирао је медицину на Београдском универзитету и припадао је напредном студентском покрету. Активно је учествовао у Тринаестојулском устанку, потом је борац партизанског батаљона у свом завичају и политички радник на терену. Члан је КПЈ од 1941. године. У прољеће 1942. остао је код своје куће, помагао је НОП и једно вријеме био у италијанском и четничком затвору. Октобра 1943. ступио је у 4. пролетерску црногорску бригаду у којој је био борац, политички делегат вода и комесар чете. Крајем 1944. је комесар Допунског батаљона 2. дивизије.

ПОЛЕКСИЋ Илијин НИКОЛА, средњошколац

Официр Озне у Београду крајем рата.

Рођен је 19. децембра 1925. у с. Боровац, Шавник, у сељачкој породици која се преселила у пљеваљски крај. Завршио је четири разреда гимназије. У НОП се сврстао 1941. године када је примљен у СКОЈ. Борац је 3. пролетерске санџачке бригаде од дана њеног формирања, априла 1943. прелази у 4. пролетерску црногорски бригаду у којој је био четни и батаљонски руководиоца СКОЈ-а. У 1944. години био је комесар чете и батаљона у Дурмиторском партизанском одреду. Члан је КПЈ од маја 1943.

СТАНОЈЕВИЋ Видаков САВО, подофицир

Члан Војне мисије НОВЈ /ЈА/ у Албанији од августа 1944.

Крај Никшића, у с. Мокра Њива, рођен је 11. јануара 1916. у сиромашној сељачкој породици. Завршио је три разреда Занатско-трговачке школе у Смедереву а затим подофицирску школу. Активни је учесник Тринаестојулског устанка а потом је био водник и командир чете у Никшићком НОП одреду. На дан формирања 5. пролетерске црногорске бригаде је командир чете па замјеник команданта батаљона. Командовао је 3. батаљоном 5. бригаде у биткама на Неретви и на Сутјесци. Од краја 1943. замјеник је команданта бригаде. Члан је КПЈ од 1941. године.

Исправке

У обради биографија исписаних у овој књизи има неколико крупнијих грешака, насталих услед пишчевих пропуста или због техничких омашки приликом штампања. Странице видјети из Регистра књиге.

БАКИЋ Ивов МИТАР

У биографији није наведено да је проглашен за народног хероја 20. децембра 1951.

БУЛАЈИЋ Новичин ЈОШАН

Био је вијећник Првог засиједања АВНОЈ-а.

ВОЈВОДИЋ Ников ГАЈО

Био је апсолвент права а не дипломирани правник. У Пљеваљској бици био је командир вода а не чете.

ДАНИЛОВИЋ Ристов СТАНКО

Није наведено да је био вијећник Другог засиједања АВНОЈ-а.

ЗЛАТИЧАНИН Јовов ВАСО

Био је и секретар ПК СКОЈ-а.

ИВАНОВИЋ Станков ЂОКО

Члан је КПЈ од новембра 1941. а не од новембра 1942. како је техничком омашком наведено.

ЈАНКОВИЋ Савов БЛАЖО

У биографији није наведено да је проглашен за народног хероја 10. јула 1953.

ЈОВИЋЕВИЋ Митров МИЛО

У првој половини 1942. био је замјеник команданта Ловћенског НОП одреда а не замјеник комесара.

КНЕЖЕВИЋ Вулов НИКИЦА

Рођен је 1889. а не 1899. године.

ВЈЕРА КОВАЧЕВИЋ

Члан политодјела ЦБ била је мај - јун 1943. а не 1945. године.

ЛОНЧАРЕВИЋ ЂУРО

Политички комесар 14. корпуса био је до марта 1945. а не до краја рата.

МАРТИНОВИЋ Марков ЉУБО

Рођен је 1920. а не 1914. године.

НИКОЛИЋ ВОЈИН

Очево име је Никола а не Мато.

ОРОВИЋ Јованов САВО

Рођен је 1888. а не 1884. године.

ПЕЈОВИЋ Петров АНДРИЈА

У јесен 1943. био је комесар а не командант Ловћенског одреда. У биографији није наведено да је проглашен за народног хероја 27. новембра 1953.

РАДИЧЕВИЋ БРАНКО

Очево име је Шпиро а не Василије.

РАДУЛОВИЋ ИЛИЈА

Очево име је Бошко а не Богдан.

РАДУЛОВИЋ МИЛОРАД

Очево име је Бошко а не Богдан.

ШКЕРОВИЋ Ђоков ЗАРИЈА

У првој половини 1942. био је и секретар Среског комитета КПЈ Даниловград.

II

Руководећи кадрови НОБ-е у Црној Гори 1941-1945

Дојуне

ДУРУТОВИЋ Јаковов РИСТО, чиновник

Командант 1. батаљона 6. црногорске бригаде крајем рата (у књизи нема његове биографије).

Рођен је у сиромашној сељачкој породици 17. јула 1906. у с. Брезна, Шавник. Завршио је гимназију у Никшићу. Био је резервни официр. Послије капитулације Краљевине Југославије наставио је да службује на Цетињу и помагао је НОП. Октобра 1943. командир је партизанске чете у Дурмиторском одреду а потом у 6. црногорској бригади замјеник командира чете, командир чете и замјеник команданта батаљона. Ратни је члан КПЈ.

МИЛОШЕВИЋ Шпиров СИМО, лекар

Референт санитета Главног штаба за Црну Гору у првој половини 1942.

Рођен је 5. септембра 1896. у с. Каменари, Херцег-Нови, у породици сеоског трговца. Гимназију учио у Котору и Задру а Медицински факултет завршио у Београду. За вријеме студија био предсједник Удружења студената демократа. Докторирао 1926. г. Као професор Медицинског факултета присно је сарађивао са напредним студентским покретом. У два маха је хапшен због опозиционог политичког дјеловања. Од првог дана учествује у НОБ и организује санитарску службу Никшићког НОП одреда. Учесник је Острошке скупштине и Конференције родољуба на Тјентишту јуна 1942. На I засиједању АВНОЈ-а изабран је за члана Извршног одбора. Као рањеника четници су га убили јула 1943. у с. Врбници, крај Сутјеске. Члан је КПЈ од марта 1942.

МИНИЋ Миливојев ГОЈКО, земљорадник

Командант 5. батаљона 4. пролетерске црногорске бригаде крајем рата.

У сиромашној сељачкој породици рођен је 1918. године у с. Тимар, Шавник. Завршио је основну школу и одслужио је војни рок. Члан је СКОЈ-а од 1939. године, кандидат за члана КПЈ од 1941. а члан КПЈ од 1942. У првој години устанка био је борац-пушкомитраџезац у партизанским и ударним јединицама Дурмиторског одреда. У строју је 4. пролетерске црногорске од дана формирања и у њој је био борац, водник, командир чете и замјеник команданта батаљона. Рађаван је много пута.

РАИЧКОВИЋ Стеванов ВАСО, дипл. правник.

Командант Доњољешанског партизанског батаљона у јануару 1942.

Рођен је у Подгорици 1903. године у службеничкој породици. Гимназију је завршио у родном граду и у њој се сврстао у револуционарни омладински покрет. Правни факултет је завршио у Београду и био је активиста у напредном студентском покрету. Члан је КПЈ од 1927. године и био је почетком 30-тих година изабран у ПК КПЈ. Због револуционарне дјелатности извођен је пред Суд за заштиту државе. Учесник је Тринаестојулског устанка а на дан формирања Доњољешанског партизанског батаљона замјеник је команданта. Почетком марта 1942. у борби је тешко рањен и ускоро је пао у руке четника. Стријелан је на Забјели средином априла.

МИКИЋ Милованов ЉУБО, студент

У књизи на стр. 500. техничком омашком изостављена је његова биографија.

У средње имућној породици рођен је 27. новембра 1915. у с. Сировец, Шавник. Студирао је Технички факултет у Београду и припадао је напредном студентском покрету. Активно је учествовао у Тринаестојулском устанку. Члан је КПЈ од јануара 1942. У првој години устанка био је комесар Базе и интендант ударног батаљона у Дурмиторском одреду. На дан формирања 4. пролетерске црногорске бригаде био је интендант батаљона а потом је један од интенданата Централне болнице. Од краја 1943. је интендант 3. дивизије па 2. корпуса, затим је помоћник начелника Економског одјељења ВШ. Крајем 1944. делегат је ВШ при Бугарској ар

мији по материјалним питањима. Крајем рата је командант позадине 2. армије.

БИЉАНОВИЋ Михаилов **ВОЈИСЛАВ** **ВОЈО**

Крајем 1944. је упућен на школовање у СССР.

БРАЈОВИЋ Секуле **ЈАКША**

Вијећник је ЗАВНО-а Црне Горе и Боке и посланик ЦАСНО.

БУЛАЈИЋ Новичин **ЈОШАН**

Вијећник је Првог засиједања АВНОЈ-а.

ЈАНКЕТИЋ Радивојевић **РАДОМИР**

Испод његовог имена и презимена треба да стоји: командант батаљона од дана формирања.

КАЛЕЗИЋ Милов **ЂОРЂИЈЕ**

Делегат је на Острошкој скупштини фебруара 1942.

ПАВИЋ Лазаревић **ЈЕФТО**

Делегат је на Острошкој скупштини фебруара 1942.

ЂЕТКОВИЋ Петров **ЈОВАН**

Делегат је на Острошкој скупштини фебруара 1942.

Исправке

БЛАГОЈЕВИЋ Тодоров **ОБРЕН**

Рођен је 1912. а не 1911. године.

БРАЈОВИЋ Марков СТАНОЈЕ

Крајем рата није био комесар 21. српске дивизије него помоћник комесара дивизије /секретар дивизијског комитета КПЈ/.

ИВАНОВИЋ Станков ЂОКО

Члан је КПЈ од новембра 1941. а не од новембра 1942. како је техничком омашком наведено.

МАРТИНОВИЋ Марков ЉУБО

Рођен је 1920. а не 1914. године.

МАШАНОВИЋ Марков КРЦУН

На стр. 332. погрешно је наведено да је он био командант 4. батаљона 4. пролетерске црногорске бригаде октобар-децембар 1943. Тада је командант био Јанко Петров Машановић /његова биографија исписана је на стр. 415./.

РАДИЧЕВИЋ БРАНКО

Очево име је Шпиро а не Василије.

РАКОЧЕВИЋ Матов НОВИЦА

Погрешно је наведено да је крајем рата упућен на школовање у СССР. Крајем рата је био начелник Окружног одјељења Озне Никшић.

СРДАНОВИЋ Живков ВОЈИН

Командант је 4. батаљона 7. бригаде од децембра 1943. а не од септембра (стр. 418).

На страни 508 умјесто Божидар треба да стоји Радомир Гошовић.

Ослањајући се на објављене историографске радове, на стр. 516 навео сам да је Владо М. Лазаревић био предсједник Српског НОО Колашин у Тринаестојулском устанку. По изласку књиге, породица Васић Н. Дожића ставила ми је на увид Изјаву осморице колашинских првобора-

ца у којој тврде да је Дожић тада био председник Среског одбора. Дакле, ово питање и даље остаје отворено.

Milija Stanišić

**LES COMPLÉMENTS ET CORRECTIONS DE MES LIVRES RELATIFS
AUX CADRES DIRIGEANTS DANS LA GUERRE DE 1941 À 1945**

Résumé

Dans les livres suivants: "Les cadres de la Révolution - Les Monténégrins occupant les position dirigeantes dans la Guerre de Libération des peuples de la Yougoslavie (Titograd, 1984) et Les cadres dirigeants dans la Lutte de libération au Monténégro de 1941 à 1945" (Podgorica, 1995) - on a manqué à mentionner quelques personnages importants qui, selon les critères adoptés y devaient trouver leur place. Ayant la connaissance de nouvelles données, l' auteur veut corriger ces fautes par ce travail.